

BESLUT

2019-10-14

Dnr: 19/01613 och
1667

SAKEN

Rapport, SVT1, 2019-05-06, kl. 18.00 och 19.30 samt 2019-05-11, kl. 18.00, inslag om utsläpp från svensk inrikesjöfart och fritidsbåtar; fråga om saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGEN

Rapport den 6 maj kl. 18.00 och 19.30

Inslagen var i stort sett likalydande och påannonserades enligt följande.

(Programledare) – Fartygstrafiken i Sverige släpper ut mycket mer luftföroreningar än vad inrikesflyget gör. Det kan SVT avslöja i dag. Under flera år har myndigheterna redovisat för låga siffror när många fartyg saknats men nu har SMHI kartlagt fartygen med hjälp av GPS.

Samtidigt som inslaget påannonserades visades en elektronisk skylt med texten: ”Fartygstrafiken – Öväntat stora utsläpp”. Därefter sa reportern bland annat följande.

Enligt Sveriges officiella statistik så släppte båtar som gick i inrikes trafik ut 342 000 ton koldioxid år 2016, men SVT kan i dag avslöja att utsläppen i själva verket var nästan dubbelt så höga [i bild visades siffrorna 622 000 ton koldioxid] och till och med högre än utsläppen från inrikesflyget [i bild visades siffrorna 554 000 ton koldioxid]. Det visar nya beräkningar som SMHI gjort. [...] Tidigare har man beräknat utsläppen genom att fråga oljeleverantörerna hur mycket bränsle som de sålt till fartyg som ska gå mellan svenska hamnar, men det har inte visat alla utsläpp.

En luftmiljöexpert från SMHI medverkade i inslaget och sa följande.

Ett problem som den tidigare metodiken haft är hur man ska kategorisera fartygstrafiken, alltså vad är det som ska räknas som inrikestrafik och vad ska räknas som internationell trafik.

Därefter sa reportern följande.

[Namn på luftmiljöexperten] och hans kollegor har med hjälp av GPS-data spårat vilka båtar som faktiskt går mellan svenska hamnar och med avancerade metoder konstaterat att den verkliga bränsleförbrukningen är mycket högre än vad som tidigare har varit känt.

Inslaget avslutades med två intervjuer, en med generaldirektören för Naturvårdsverket och en med vd:n för Gotlandsbolaget.

Rapport den 11 maj kl. 18.00

Inslaget påannonserades av programledaren enligt följande.

Snart börjar ju båtsäsongen, men vad många kanske inte tänker på är hur fritidsbåtar påverkar miljön. I helgen arrangerar Sjöhistoriska museet i Stockholm en mäsä för att visa på mer miljövänliga alternativ.

Därefter sa reportern bland annat följande.

Våra svenska fritidsbåtar bidrar till en större klimatpåverkan än vad många kanske tror och släpper ut motsvarande en tredjedel av de växthushgaser som hela det svenska inrikesflyget står för. Lösningen kan vara den här, elbåtar.

I inslaget intervjuades bland annat chefen för Sjöfartsmuseet och några besökare som fått testa att åka med elbåtar på den båtmäsä som nämnts ovan.

ANMÄLNINGARNA

Rapport den 6 maj kl. 18.00 och 19.30

Anmälarer anför att nyhetssändningarna fick människor att tro att sjöfarten är miljöfarligare än flyget. Enligt anmälarer är sjötransporter mycket miljövänligare än flyg-, bil- och tågtransporter och att jämföra olika former av transporter utan att relatera utsläppen till utförd nytta är inte möjligt. Anmälarer anser mot bakgrund av detta att Sveriges Television (SVT) bör rätta inslaget och klargöra de korrekta förhållandena.

Anmälarer har anmält ett flertal nyhetssändningar under den aktuella dagen samt SVT Text. Granskningsnämnden har valt att granska de två inslagen i *Rapport den 6 maj kl. 18.00 och 19.30*.

Rapport den 11 maj kl. 18.00

Anmälarer anför att fritidsbåtar i Sverige, som i inslaget sades förorena lika mycket som en tredjedel av inrikesflyget avseende koloxid, omöjligt kan komma upp i den nivå som *Rapport* påstod.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT anser att inslagen överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Miljö- och klimatdebatten kännetecknas av en rad olika jämförelser mellan olika mätmetoder och forskningsrön. Ur ett konsumentperspektiv är det många gånger en svårnavigerad mångfald av uppgifter och referenser. Den journalistiska uppgiften är att så långt som möjligt bidra med sakkunskap och utifrån tittarnas perspektiv presentera relevanta jämförelser. Jämförelsen i inslaget med det svenska inrikesflyget görs utifrån ett folkbildande perspektiv där tittarna ges möjlighet att sätta in de nya utsläppssiffrorna för svensk inrikes sjöfart i sitt sammanhang. Anmälaren önskar koppla utsläppsnivåerna till respektive transportsätts miljönytta. Det är dock inte syftet med inslaget som, vilket framgår av inslaget, handlar om felaktigheter i sättet att beräkna inrikesjöfartens koldioxidutsläpp.

I inslagen i *Rapport* den 6 maj 2019 presenterades för den svenska allmänheten helt nya uppgifter: tidigare officiella uppgifter om de svenska koldioxidutsläppen från fartyg i svensk inrikestrafik visar sig inte vara 342 000 ton koldioxid utan 622 000 ton. Den här uppgiften bekräftades samma dag som Naturvårdsverket, på sin webbplats som en konsekvens av SVT:s rapportering, la ut en förklarande text. SVT har hänvisat till webbplatsen där det framgår att koldioxidutsläppen för inrikesflyg år 2016 var 554 000 ton koldioxid.

Inslaget den 11 maj 2019 handlade i grunden om att uppmärksamma ett alternativ till den i huvudsak bensindrivna fritidsbåtsbranschen. Utsläppen av koldioxid från fritidsbåtarna var 174 000 ton 2017, enligt konsortiet Smeds uppskattning. Uppskattningarna bygger på den Båtlivsundersökning (en enkätundersökning till ett urval på 10 000 båtägare) som Transportstyrelsen låter göra vart femte år, där uppgifter om antal båtar, typ av båtar, motorer, bränsle och båtarnas användning ligger till grund för antagandena.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslagen beskrev totala utsläpp från inrikesflyg respektive båttrafik. Granskningsnämnden anser att SVT i ärendet har visat stöd för de uppgifter som presenterades i inslagen och finner därför att det anmälarna anført inte medför att inslagen strider mot kravet på saktighet. Nämnden anser inte heller att vad en anmälare i övrigt anført om inslagen i *Rapport* den 6 maj medför att de strider mot detta krav.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Berivan Yildiz, Malin Bergström, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfieldt efter föredragning av Johannes Wik. I beredningen av ärendet har även handläggaren Rasmus Gedda deltagit.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Johannes Wik

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.